

REKOMENDACJE PO DEBACIE „RAZEM DLA MIASTA”

*Na sali spotkała się grupa młodych ludzi, razem z władzami miasta,
z dyrektorami, z ludźmi starszymi.
Mało kiedy się zdarza, żeby młody człowiek usiadł sobie koło burmistrza i myślał o tym,
że to nie jest burmistrz a Bogdan
i zastanawiał się, co możemy razem stworzyć dla dobra tego miasta.
(uczestnik debaty¹)*

Obok integracji lokalnej społeczności, głównym celem debaty „Razem dla miasta”, przeprowadzonej w Jarosławiu 16 stycznia 2014 roku, było wspólne wypracowanie rekomendacji dla działań mieszkanki i mieszkańców na rzecz własnego miasta.

Na debatę zaprosiliśmy wszystkich, którym leży na sercu dobro i rozwój Jarosławia. Przybyło blisko 100 osób, młodzież, seniorzy, przedstawiciele instytucji samorządowych, szkół i organizacji pozarządowych, choć nie zabrakło też środowiska akademickiego. Sednem debaty była praca w kilkuosobowych grupach nad zagadnieniami przyszłości miasta, wzrostu jego znaczenia w życiu „po godzinach” oraz perspektyw podejmowaniu przez mieszkańców, zwłaszcza młodzież, działań na rzecz społeczności.

Autorem poniższej rekomendacji jest **Fundacja Rozwoju „Dobre Życie”**, organizator i moderator dyskusji. Rekomendacja jest rodzajem raportu z pracy uczestniczek i uczestników debaty w mniejszych grupach, opatrzonego subiektywnym komentarzem Fundacji i cytatami z ewaluacji wydarzenia.²

Podjęliśmy się wyzwania organizacji otwartego spotkania mieszkańców Jarosławia, gdyż podczas niedawnych warsztatów z młodzieżą jarosławskich szkół doświadczyliśmy zaskakujących efektów wspólnych działań w przestrzeni miasta. Obserwowaliśmy, jak świeżość i entuzjazm młodzieży może, choćby na moment, zmienić sposób spędzania wolnego czasu w lokalnej społeczności oraz przyczynić się do refleksji nad rolą współdziałania. Jako Fundacja mamy doświadczenie w realizacji inicjatyw międzypokoleniowych i po debacie z radością stwierdzamy, że po raz kolejny okazało się, że współpraca młodzieży i seniorów, wbrew stereotypom, przynosi znakomite efekty. Te dwie grupy, notabene najbardziej aktywne podczas debaty, zdają sobie bowiem sprawę, że *nikt niczego za nich nie robi*. Na spotkanie zaprosiliśmy również przedstawicieli samorządu, biznesu, szkół, uczelni, instytucji kultury i sportu oraz organizacji pozarządowych. Mamy bardzo dobre doświadczenia współpracy z tymi grupami i wierzymy, że z racji na swoje możliwości i kompetencje są one niezbędne w każdym dialogu, który ma zmieniać oblicze otoczenia i tworzyć kulturę współpracy.

Wszyscy wiedzą dobrze, że bez dofinansowania ani rusz, ale z drugiej strony przyznają, że **od braku pieniędzy na konkretne działania gorszy jest brak inicjatywy**. Podczas wysuwania postulatów pojawiły się propozycje wspólnego sięgania po zewnętrzne finansowanie, jeśli w kasie miasta faktycznie brakuje środków. A także postulaty inicjatyw, które wymagają nie tyle dotacji, co współdziałania i dobrej woli.

Po jarosławskiej „burzy mózgów” prezentujemy Państwu wypracowane przez mieszkańców wnioski.

Życzę Ci kochane miasto, abyś było piękne, jak jesteś, i piękniejsze i bogatsze, napisał jeden z uczestników debaty. Jarosław ma niedoceniany i nieodkryty potencjał. Jak go wydobyć?

¹ Ten i kolejne cytaty pochodzą od uczestniczek i uczestników debaty. Zostały zebrane w ramach ewaluacji wydarzenia.

² Ewaluacja wydarzenia prowadzona w ramach projektu Fundacji Rozwoju „Dobre Życie” „Działanie tworzy przyszłość – projekt angażowania młodych na rzecz społeczności lokalnych”, którego debata była częścią.

POTENCJAŁ JAROSŁAWIA, KTÓRY MOŻNA BY LEPIEJ WYKORZYSTYWAĆ³

- „Niezagospodarowany” rynek – postulat wycofania ruchu z płyty głównego placu w mieście (mieszkańcy wskazywali na to, że Jarosław jest jednym z niewielu miast, gdzie wciąż rynek jest „parkingiem”, de facto położony niedaleko Brzozów boryka się z podobnym problemem)
- Potencjalne miejsca dla rodzinnego wypoczynku – więcej ławek w rynku, ławek dla seniorów wzdłuż ulic, „przywróćmy Jarosławowi San, nie musimy jeździć do Radawy, żeby wypocząć nad rzeką”
- Kawiarnie zamiast sklepów w rynku (ciężko zweryfikować ten postulat bez dialogu z lokalnymi przedsiębiorcami, czy drobne rzemiosło na rynku szkodzi mieszkańcom, czy brakuje kawiarni czy nie ma pieniędzy/zwyczaju aby do nich chodzić?)
- Specjaliści od spędzania wolnego czasu: trenerzy (np. nordic walking), animatorzy, przewodnicy miejscy na usługach miasta dla potrzeb rekreacyjnych mieszkańców
- Rowerzyści – brak dostatecznej infrastruktury, chociażby stojaków
- Parki Jarosławia, dla potrzeb rodzinnego wypoczynku i aktywności fizycznej
- Rynek sceną dla uzdolnionej młodzieży (z naciskiem na spektakle teatralne)
- Lokalna uczelnia (PWSTE)
- Młodzi i seniorzy
- Wiedza i umiejętności jarosławian jako wartość wymiany barterowej – postulat tworzenia banku przysług
- Produkty regionalne i agroturystyka

JAROSŁAWSKA KURA, MOGĄCA ZNOSIĆ ŻŁOTE JAJKA

- Rynek – miejsce spotkań, z zakazem wjazdu
- Zabytki i miejsca kultu
- Pasje i talenty mieszkańców (patrz: młodzież z MOK i jej teatr)
- Położenie miasta w dorzeczu Sanu (potencjał dla rozwoju rekreacji, miejsce na ścieżki rowerowe)
- Wielokulturowość miasta (podkreślać to np. na targach turystycznych)
- Tradycja targowa (powrót jarmarków)
- Tradycja wypieków (biszkopty)
- Oświata, m.in. szkoły artystyczne (liceum plastyczne i muzyczne) – chęć zakupu prac plastycznych przez mieszkańców
- Organizacje pozarządowe

Kolejne konkluzje dotyczyły aktywności mieszkańców, którą pomimo przeszkód można byłoby wzmacniać, korzystając z dostępnych narzędzi i lokalizacji. Mieszkańców nie trzeba było przekonywać, że bardziej od fizycznych czy finansowych ograniczeń, przeszkadza brak otwartości i umiejętności współpracy.

CO SPRZYJA AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW NA RZECZ MIASTA?

- Grupy dyskusyjne z podziałem na wiek
- Poruszanie aktualnych problemów
- Promocja walorów miasta
- Aktywność placówek, tj. Miejskiego Ośrodka Kultury, Muzeum w Jarosławiu, kamienicy Attavantich (CKiP)
- Różnorodność i mnogość stowarzyszeń
- Organizacja imprez miejskich, zawodów sportowych, konkursów

³ W zestawieniach dosłownie cytowane wyniki pracy osób uczestniczących w debacie w mniejszych grupach. Nad każdym z zagadnień pracowało średnio 17 osób w różnym wieku i z różnych środowisk.

- Wymiany edukacyjne
- Spotkania ze znanymi ludźmi
- Przyjazdy grup warsztatowych z innych regionów Polski
- Wychowanie, które otrzymaliśmy
- Lider, przywódca
- Pozytywne nastawienie władz miasta
- Projekty, których adresatem jest mieszkaniec miasta

CO BLOKUJE AKTYWNOŚĆ MIESZKAŃCÓW NA RZECZ MIASTA?

- Brak własnych propozycji, ciekawych inicjatyw
- Brak informacji
- Brak środków na zakup biletów wstępu, brak czasu, problemy osobiste
- Mentalność – brak potrzeby aktywności, edukacji w tym kierunku
- Mentalność – brak otwartości ze strony mieszkańców
- Placówki kultury nieczynne w weekend (zamieranie miasta po godzinach pracy)
- Stereotyp małego miasteczka, w którym nic nie może się zdarzyć
- Brak wsparcia ze strony władz
- Brak porozumienia między współpracującymi stronami (np. placówkami kultury)
- Ignorowanie propozycji i uwag Rad Dzielnic
- Różnice międzypokoleniowe, różne spojrzenie na ten sam wspólny problem
- Brak patriotyzmu lokalnego (brak mieszkańców na uroczystościach rocznicowych)

Komentarz Fundacji Rozwoju „Dobre Życie”: W powyższym zestawieniu blokad aktywności pojawiło się wiele sformułowań dotyczących braku. Dobrze jest zdać sobie sprawę z ograniczeń, ale jednocześnie poszukiwać w otoczeniu potencjału i mocnych stron. Na nich jest bowiem łatwiej budować. Warto więc dostrzec to, co jest wartościowe i potrzebne, ale występuje w niezadowalającym stopniu. Jednak już jest. Bardzo rzadko w przestrzeni społecznej występuje absolutny brak. Gdyby tych braków było w Jarosławiu tak wiele z pewnością nie udało by nam się zorganizować opisywanej debaty!

GDZIE MIESZKAŃCY MOGLIBY SIĘ SPOTYKAĆ, ŻEBY DZIAŁAĆ NA RZECZ MIASTA?

• Rynek	• Hufiec
• Podziemia rynku	• Parafie (kościół, ale i synagoga czy cerkiew)
• Kuźnia (lokal przy Rynku 13a)	• Siedziby stowarzyszeń i fundacji
• Kawiarnie	• Ratusz
• CKiP – gospodarz debaty	• Parki – po rewitalizacji
• MOK	• Prywatne domy
• MOSiR	• Place zabaw/przedszkola
• Przystań kajakowa Kolping	• Kluby osiedlowe
• Biblioteka	• Uczelnia (akademik)
• Stadion miejski	• PKP/PKS – nieprzyjazna przestrzeń
• Szkoły	• Nad Sanem
• Bursa	• Winnice jarosławskie
• Świetlice	• Internet!

Komentarz Fundacji Rozwoju „Dobre Życie”: Osoby pracujące w grupie poszukującej miejsc spotkań mieszkańców dogłębnie przeświectliły swoje otoczenie wymieniając wiele lokalizacji i instytucji. Naszą rekomendacją jest stworzenie i udostępnienie bazy miejsc, które faktycznie oferują przestrzeń na

spotkania mieszkańców z przejrzystym opisem warunków (np. jakie są wymagania konieczne do korzystania, czy jest ono nieodpłatne, w jakich dniach i godzinach jest dostępne itd).

Można działać, nawet w małym mieście i ponad podziałami. Jeszcze jeden ukłon w stronę współpracy młodych z seniorami, to dwie najbardziej kreatywne grupy, potrzebujące jedynie sprawnego lidera i reprezentanta, aby wdrażać pomysły. Cóż jest bowiem trudnego dla pełnych pasji, zakochanych w Jarosławiu ludzi, w stworzeniu *Akordeonowej potańcówki z muzyką „pod nogę”* na rynku? Nic, o ile pozwoli się im działać. Czasem wystarczy tylko nie przeszkadzać lub po prostu docenić, by zmotywować do dalszego działania.

PRZYDATNE DZIAŁANIA/INICJATYWY SPOŁECZNE, EDUKACYJNE, KULTURALNE

- Imprezy, w które mogłaby zaangażować się młodzież
- Edukacja poprzez zabawę
- Inicjowane przez mieszkańców spotkania z politykami, samorządowcami, autorytetami, szkołami
- Stworzenie terenu rekreacji i działań kulturalnych w Parku Miejskim (część północna miasta, obok ZAZ)
- Stworzenie muszli koncertowej w Parku Bałki Puzon
- Szkolenia z komunikacji międzyludzkiej
- Platforma komunikacji młodzieży z władzą
- Stworzenie młodzieżowej Rady Miasta
- Stworzenie miejsca prezentacji aktywności młodzieży na forum miasta
- Stworzenie ścieżek rowerowych, skate parku
- Aktywizacja rynku w kierunku miejsca spotkań, poprawa estetyki i bezpieczeństwa

POTENCJALNE DZIAŁANIA MIĘDZYSEKTOROWE DO ZORGANIZOWANIA PRZEZ MIESZKAŃCÓW

- Renowacja pomnika Kopernika na osiedlu jego imienia oraz umieszczenie tablicy
- Spotkania zapoznawcze dla dzieci/seniorów (np. w formie pikników)
- Integracja społeczności lokalnej poprzez letnie imprezy piknikowe z muzyką (współpraca stowarzyszeń przy wsparciu ratusza i z wykorzystaniem zewnętrznego (do)finansowania)
- Zewnętrzna promocja miasta, m.in. poprzez historię
- Grupy inicjatyw dla organizacji imprez
- Spotkania międzyszkolne
- Działania studentów z Kopernika z PWSTE
- Prezentacja filmów 3D
- Szkoły otwarte
- Większa aktywność studentów
- Działania kulturalno-rozrywkowe dla dzieci i młodzieży – nieformalna edukacja w zakresie konstruktywnego spędzania wolnego czasu
- Więcej spotkań międzysektorowych nt. miasta
- Wspólne pozyskiwanie funduszy (np. unijnych) na rzecz miasta
- Zajęcia integracyjne, np. PSOUU

POTENCJALNE DZIAŁANIA MIĘDZYPOKOLENIOWE DO ZORGANIZOWANIA PRZEZ MIESZKAŃCÓW

- Imprezy biegowe (minimaraton)
- Noc zwiedzania rynku (wystawy prywatnych zbiorów, „tego, co ludzie mają w domu”)
- Spektakle na wolnym powietrzu

- Potańcówki z muzyką „pod nogę” z akordeonem
- Wystawa zdjęć w duchu „Jarosław kiedyś i dziś”
- Wspólne angażowanie się w działania WOŚP, Dni Jarosławia, Paradę Schumana, Sprzątanie Świata
- Szafing (swap – wymiana używanej garderoby)
- Domowe przedszkole (pomoc międzysąsiedzka w zajmowaniu się dziećmi)
- Więcej debat
- Kinowisko
- Kawiarnia pokoleń
- Spotkania mieszkańców bloków
- Akcje charytatywne
- Konkursy (np. recytatorski i poetycki im. Hordyńskiego)
- Pomoc bezdomnym, starszym, samotnym
- Wspólne kolędowanie
- Zabawy tematyczne (z muzyką i tańcem)
- Wspólne wycieczki plenerowe (pikniki, przejazdy rowerowe, kulig)

CECHY I UMIEJĘTNOŚCI KONIECZNE DLA ZAISTNIENIA AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ

• Śmiałość,	• Umiejętność doceniania,
• Świadomość,	• Zaangażowanie,
• Umiejętności organizacyjne,	• Odpowiedzialność za innych,
• Operatywność,	• Ciekawość świata i ludzi,
• Spostrzegawczość,	• Chęć niesienia pomocy,
• Umiejętność słuchania i współpracy,	• Uprzejmość,
• Dzielenie się obowiązkami,	• Życzliwość,
• Odwaga,	• Uczciwość
• Rozsądek,	

Te cechy i umiejętności, które warto rozwinąć wśród Jarosławian, zdaniem grup pracujących nad tym zagadnieniem:

- Aktywność, chęć działania
- Pomysłowość, kreatywność
- Tolerancja
- Bezinteresowność i empatia
- Zainteresowanie wydarzeniami lokalnymi (rozumiane jako duma z własnego miasta i życia tu, a nie gdzie indziej oraz dzielenie się pasją)

ŻYCIE JAROSŁAWIAN ZA 5 LAT

- Puste place zabaw
- Zanik życia towarzyskiego
- Brak zdrowej żywności
- Dalsza emigracja lub migracja młodzieży
- Bez zmian
- Inaczej niż w Przemysłu, gdzie „się dzieje”
- Rozwój szkolnictwa (PWSTE i szkół)
- Więcej zieleni

- Amfiteatr na Piekarskiej z zapleczem dla artystów i instruktorów oraz z placem zabaw
- Większa liczba projektów/inicjatyw/impresz artystycznych
- Dofinansowane placówki młodzieżowe
- Lepiej zorganizowane imprezy na wolnym powietrzu
- Będzie super! Dzięki inicjatywom takim jak debata, dzięki młodym ludziom pełnym energii, którzy przejmą władzę i ...będzie dobrze!
- Rozwój miasta, nowe miejsca pracy

Komentarz Fundacji Rozwoju „Dobre Życie”: Kiedy spoglądamy w przewidywaną przyszłość Jarosławia, pesymizm jednych miesza się z optymizmem drugich. Nietrudno zauważyć, że pozytywne wizje są bezpośrednią propozycją zaradzenia obawom i zagrożeniom, które stoją na drodze rozwoju miasta. **Mieszkańcy mają moc zmieniania miasta i jeśli odkryją ją w sobie, rozwiną swoje potencjały, i kompetencje, będą mogli skutecznie wpływać na otoczenie.**

Zapewne wielu ze zgromadzonych na debacie już wcześniej chodził po głowie niejeden z powyższych pomysłów, ale albo wstydziło się z nim wyjść do ludzi, albo nie wierzyli, że kogoś to zainteresuje, albo po prostu nie było dobrej okazji, by go wyrazić. Dzięki debacie wiemy, że łączy nas jedno: chęć działania na rzecz miasta, a co w tym wszystkim najpiękniejsze, mamy zgodność co do tego, jak działać, co robić. Bo któż lepiej od samych Jarosławian i młodzieży z okolicznych miejscowości uczącej się w tym mieście od kilku lat wie czego tak naprawdę na co dzień im potrzeba, aby lepiej żyć.

Nie tylko treść, ale i forma

Podczas debaty Fundacja Rozwoju „Dobre Życie” zastosowała metodę pracy z dużymi grupami zwaną *world cafe* w wersji dostosowanej do celów wydarzenia. Narzędzie to polega na pracy małych zespołów, które otrzymują zagadnienia do opracowania. Każdy może się wypowiedzieć, a różnorodność pomysłów wzmacnia wymiana zagadnień pomiędzy grupami oraz oczywiście obecność przedstawicieli różnych grup wiekowych, zawodowych, mniejszościowych. Efekty pracy prezentują wybrani członkowie zespołów.

- *Nie ma ważniejszych i mniej ważnych głosów, wszystkie były tak samo ważne. Widziałam jak młodzi ludzie spierali się z radnym powiatowym i wcale mu nie odpuszczali* - zauważyła jedna z uczestniczek.

- *Faktycznie było tu dużo ludzi, z różnych środowisk, którzy ze sobą współpracowali, a przynajmniej rozmawiali podczas tej pracy w grupach* - zwrócił uwagę ktoś inny.

Taki dialog pomaga młodym ludziom zrozumieć na czym polega społeczeństwo obywatelskie, utwierdza ich w przekonaniu, że to co mówią ma znaczenie dla ogółu. To możliwość zaprezentowania i konfrontacji swoich racji z osobami decyzyjnymi. To wreszcie szansa na to, że ci młodzi ludzie, nawet jeśli wyjadą na studia bądź do pracy, pewnego dnia wrócą, być może po to, by współpracować z obecnymi samorządowcami, pracownikami organizacji pozarządowych, firm i placówek oświatowych i kulturalnych i aby wprowadzać pozytywne zmiany.

Ważne dla przebiegu debaty były też elementy integracyjno-towarzyskie, jak wspólne rozmowy przy poczęstunku czy tradycyjne kolędowanie. To okazja do zawiązywania kontaktów. Nieformalny charakter tego typu spotkań może dopuszczać rezygnację z zamawiania poczęstunku w zewnętrznych firmach (co było możliwe w przypadku debaty dzięki jej współfinansowaniu z funduszy szwajcarskich) na rzecz jego organizacji przez uczestników spotkań.

Warto rozmawiać

Debata miała charakter konsultacji społecznych. O sensie tego typu działań przesądza przekonanie mieszkańców, że ich zaangażowanie faktycznie coś zmienia, a przynajmniej ma szansę znaleźć zastosowanie, zakończyć się zaproszeniem do inicjatyw obywatelskich lub chociażby dobrym słowem władarzy, dyrektorów szkół i innych opiniotwórczych placówek oraz mediów na temat aktywności mieszkańców na rzecz otoczenia.

Jesteśmy przekonani, że jest sens powtarzać tego typu działania. Głównie dlatego, że poruszają serca i skłaniają do refleksji nad miejscem, w którym się żyje.

- *Przede wszystkim w nas wyzwoliło to duże emocje. Jest takie piękne powiedzenie „Kiedy chcemy, szukamy sposobu, kiedy nie chcemy - szukamy powodu”* - skomentowała jedna z uczestniczek debaty.

- *Myślę, że ludzie chcą coś zrobić. Widzą, problemy, których nie potrafią przeskoczyć i chętnie zasięgnęliby porady innych na szerokim forum. Mnie to właśnie zmotywowało. Trochę takich rozwiązań problemów, z którymi borykamy się działając w Jarosławiu tutaj udało się znaleźć - uzasadnia przydatność debaty inny uczestnik.*

Powyższe wypowiedzi, ogólna atmosfera spotkania, liczba wypracowanych pomysłów i postawa większości uczestniczących przekonują nas do pozytywnego zaopiniowania organizacji kolejnych spotkań tego typu. Ze względu na położenie w centrum miasta i komfort udostępnianych pomieszczeń, jak również profesjonalną obsługę uznajemy, że siedziba Centrum Kultury i Promocji w Jarosławiu była optymalną lokalizacją.

Podziękowania

Dziękuję wszystkim osobom i instytucjom, które przyczyniły się do organizacji i promocji debaty oraz zespołowi Fundacji, trenerom i wolontariuszkom, które moderowały to wyjątkowe spotkanie.

Aleksandra Chodasz
Prezesa Fundacji Rozwoju „Dobre Życie”

Jarosław, 20 stycznia 2014 roku

Debata została organizowana przez Fundację Rozwoju „Dobre Życie” w ramach projektu „Działanie tworzy przyszłość – projekt angażowania młodych na rzecz społeczności lokalnych”. Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami Unii Europejskiej.

Partnerami debaty było **Centrum Kultury i Promocji w Jarosławiu**, **Polskie Radio Rzeszów** i **Stowarzyszenie Muzyka Dawna w Jarosławiu**. Patronat medialny nad wydarzeniem objęły **Gazeta Jarosławska** i **Twojainfo.tv**.

PARTNERZY PROJEKTU:

Urząd Miasta Jarosławia

PATRONI
WYDARZENIA:

ORGANIZATOR:

